

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на земеделието, храните и горите

ЗАПОВЕД

10.2.2021 г.

X РД09-115/ 10.02.2021

Signed by: Zoya Aleksandrova Urmanova

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията и одобрен от
министъра на земеделието, храните и горите доклад
№ 93-905/10.02.2021 г.

НАРЕЖДАМ:

Утвърждавам Добри практики за подкрепа на производството на основни групи
храни от български производители и улесняване на достъпа на потребителите до
местна и устойчива продукция, съгласно приложението.

Настоящата заповед да се сведе до знанието на съответните длъжностни лица за
сведение и изпълнение.

2/10/2021

Desislava Zhekova Taneva

ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГО...
Signed by: Desislava Zhekova Taneva

[Handwritten signature]

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

④

Приложение към Заповед №

РД 09-115 / 10-02-2021г.

Добри практики
за подкрепа на производството на основни групи храни от
български производители и улесняване на достъпа на потребителите
до местна и устойчива продукция

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.
I. Цел	3
II. Обхват	3
III. Добри практики при добив, производство и дистрибуция на храни	4
IV. Добри практики по отношение на основните групи храни	10

I. Цел

Целта на настоящите добри практики е да бъдат събрани на едно място положителни примери за добро партньорство между бизнес оператори, които осъществяват производство, преработка и дистрибуция на храни на територията на Република България за предоставяне на свежи продукти на крайния потребител, включително бърз и лесен достъп до тях.

Настоящите добри практики не са задължителни за прилагане, а доброволни. Всеки бизнес оператор, който осъществява производство, преработка и дистрибуция на храни на територията на Република България може да избира и да прилага една или повече добри практики от съдържащите се в документа примери.

II. Обхват

Добрите практики са насочени към бизнес операторите, които осъществяват производство, преработка и дистрибуция на храни на територията на Република България.

В настоящия документ са включени и ангажиментите на Министерство на земеделието, храните и горите и Българската агенция по безопасност на храните, във връзка с подобряването на партньорството между бизнес оператори, които осъществяват производство, преработка и дистрибуция на храни на територията на Република България за предоставяне на свежи продукти на крайния потребител, включително бърз и лесен достъп до тях.

II. 1. Български производители или групи/организации на производители с място на осъществяване на дейността на територията на Република България и които:

- са регистрирани съгласно чл. 7 от Закона за подпомагане на земеделските производители;
- притежават обекти за производство, преработка или дистрибуция на храни, регистрирани съгласно чл. 26 от Закона за храните или одобрени съгласно чл. 31 от закона,
- са от секторите:
 - o мляко и млечни продукти, отговарящи на изискванията на Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход (Регламент (ЕО) № 853/2004);
 - o риба и рибни продукти, отговарящи на изискванията на Регламент (ЕО) № 853/2004;

- прясно месо от птици и зайци, отговарящо на изискванията на Регламент (ЕО) № 853/2004;
- прясно месо от свине, едри и дребни преживни животни, отговарящо на изискванията на Регламент (ЕО) № 853/2004;
- яйца, отговарящи на изискванията на Регламент (ЕО) № 853/2004;
- пчелен мед;
- пресни сезонни плодове и зеленчуци.

- българските производители могат да бъдат:

- национални – доставят добитите първични продукти и произведени храни на цялата територия на Република България;
- регионални - доставят добитите първични продукти и произведени храни на територията на същата административна област по регистрация и във всички съседни на нея административни области.

II. 2. Български производители, които предлагат добитите и произведени от тях храни на пазари, стокови борси и тържища;

II. 3. Бизнес оператори, които осъществяват дистрибуция в обекти за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини.

III. Добри практики при добив, производство и дистрибуция на храни

III. 1. Български производители

- Храните, произведени от българските производители трябва да отговарят на изискванията за безопасност и качество, регламентирани в европейското и националното законодателство.

- Българските производители на доброволен принцип посочват страната на произход или мястото на произход съгласно изискванията на:

- Регламент за изпълнение (ЕС) № 1337/2013 на Комисията от 13 декември 2013 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно посочването на страната на произход или мястото на произход за прясно, охладено или замразено месо от свине, овце, кози и домашни птици;

- Регламент (ЕО) № 1760/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юли 2000 година за създаване на система за идентификация и регистрация на едър рогат добитък и относно етикетването на говеждо месо и продукти от говеждо месо;

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/775 на Комисията от 28 май 2018 година за определяне на правила за прилагането на член 26, параграф 3 от

Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета за предоставянето на информация за храните на потребителите по отношение на правилата за посочване на страната на произход или мястото на произход на основната съставка на дадена храна;

- Наредба за изискванията към пчелният мед, предназначен за консумация от човека (Приета с ПМС № 196 от 2002 г., обн., ДВ, бр. 85 от 2002 г.).

- Съгласно чл. 17, ал. 2-4 от Закона за храните, българските производители могат доброволно да поставят обозначението "Добит в България"/"Продукт от България" върху първични продукти, които са добити на територията на Република България.

Обозначението "Продукт от България" се поставя върху храни, когато:

1. основната съставка, използвана за тяхното производство, е добита на територията на Република България, и

2. всички етапи на производствения процес се осъществяват на територията на Република България.

Обозначението може да се придружава с географска карта или друг символ, който съдържа информация, че храната е произведена на територията на Република България.

Българските производители могат доброволно да обозначават региона на добив или производство на първични продукти и храни.

- Храните, произведени от българските производители трябва да се придружават от декларация по образец, удостоверяваща, че са национални или регионални български производители.

- Сдружаване на малки производители в групи/организации на производители, които могат да отговорят на заявяваните от обектите за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини, количества продукция.

- Създаване на обекти за търговия на дребно на храни от групи/организации на производители, в които обекти да предлагат своята продукция т.н. „фермерски магазини“.

- Организиране на обучения, семинари и консултации от научните среди.

III. 2. Български производители, които предлагат добитите и произведени от тях храни на пазари, стокови борси и тържища

- Наръчник за организиране на хранителни кооперативи и фермерски пазари – издаден от Сдружение „Устойчиво общество“ по проект „Фермерските пазари в София и Пловдив събития за устойчиво развитие“.

- Създаване на малки пазари от групи/организации на производители, на които да предлагат своята продукция.

- Организиране на мероприятия, където е възможно да се осъществи директен контакт с местния производител, за дегустация на регионални продукти, за научаване на нови гастрономически вкусове и технологии.
- Организиране на местни събития, в това число панаири, изложения (сезонни или целогодишни), които позволяват на малките производители да продават своите сезонни продукти директно на крайния потребител.

III. 3. Бизнес оператори, които осъществяват дистрибуция в обекти за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини

1. Административен:

- Осигуряване на възможност за подписване на опростен договор, съобразен с мащаба на производителя, съгласно вътрешни критерии и стандарти, устоновени от търговеца.
- Оказване на съдействие при вписване на артикули и попълване на необходимите бланки, първи доставки и др.
- Изготвяне от веригите от магазини съвместно с производителите на продуктови, производствени календари за пресните плодове и зеленчуци, с последващ ясен ангажимент за партниране и изкупуване на произведената продукция.
- Предлагане на храни под собствени марки – предлагат се собствени марки продукти, произведени от национални и регионални български производители.

2. Изисквания към качеството:

- Изискванията за качество да бъдат адаптирани според това дали производителят извършва директна доставка, съгласно наредбата, издадена на основание чл. 7, ал. 1 от Закона за храните и отменяща Наредба № 26 от 2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход или е одобрен съгласно чл. 31 от Закона за храните;
- Редовно организиране на тестове за лабораторно изпитване (органолептика и анализ) за гарантиране на постоянство в качеството на продуктите.

3. Обозначение:

- Всички национални и регионални продукти да са обозначени с информационна табела за национален или регионален продукт. Информацията се поставя по начин, който няма да заблуди потребителите и в зависимост от политиката на веригите от магазини. Информацията трябва да бъде представена по видим, четлив и достъпен начин чрез надписи, адаптирани към характеристиките на всеки обект и чрез използване на общи елементи.

- Баркод (QR код), който да дава пълна информация за производителя в реално време.

- Печат върху трупното месо, съгласно европейското и национално законодателство.

4. Търговска площ:

- Да има трайно обособена търговска площ, в търговските обекти за съответните продукти, при съответния температурен режим на съхранение.

5. Промоции:

- Националните и регионални продукти да участват в промоционалните брошури на веригите от магазини;

- Националните и регионални продукти да са част от телевизионните рекламни кампании на веригите от магазини;

- Популяризиране на марка, с която се означават продукти, произведени от национални и регионални производители.

6. Дегустации:

- Предоставяне безвъзмездно на място, време и персонал на местните първични производители да представят асортимента си, като правят дегустации и информират клиентите ни за предимствата на техните продукти, както и други специфични особености.

- Организиране при наличие на възможност на конкретно/специфично събитие за промотиране на храни, произведени от национални и регионални производители.

7. Обучения:

- Съдействие от страна на веригите от магазини за осигуряване и/или провеждане на обучения, с цел повишаване на квалификацията на национални и регионални производители.

8. Други:

- Предприета инициатива и подписан меморандум за приемане и изпълнение на общи мерки в подкрепа на българските производители и създаване на възможности за реализация на техни продукти, чрез магазините на търговците на дребно на храни и хранителни продукти, опериращи на територията на Република България.

- Осигуряване на място в търговската площ на магазините за продажба на дребно за разполагане и предлагане за продажба на храни и хранителни стоки с български произход и/или произведени от национално представени български производители и от средни и малки регионални производители.

- Осигуряване на подходящо и разпознаваемо от потребителите обозначение на хранителните стоки с български произход и/или произведени от български производители и в частност от регионални производители.

- Осигуряване на реални площи от територия за определен период от време за една календарна година във връзка с организиране на мероприятия от страна на производители (фермерски пазари, събития и т.н.).
- Осигуряване и провеждане на образователни събития (обучения) за лица, осъществяващи дейност като малки и средни производители.
- Осигуряване на маркетингова подкрепа за продукти на български производители, включително средни и малки производители.
- Изразяване на готовност за договаряне на по-кратък срок за плащане за средни и малки производители.
- Осигуряване на непосредствени контакти и регулярни срещи с български производители и в частност малки и средни производители.
- Участие в работни групи, във връзка с дискутиране на проблеми в сектора на земеделието и намиране на начини за тяхното разрешаване.
- Запазване на икономическата самостоятелност и независимост и спазване на приложимото право при изпълнение на мерките и съобразяване на спецификите на бизнес модела на всеки от търговците на дребно.

III. 4. Министерство на земеделието, храните и горите

- Провеждане на информационна кампания, с цел популяризиране на европейските схеми за качество на земеделски продукти и храни.
- Поддържане и публикуване на достъпни списъци на национални и регионални български производители, с контакти за връзка на интернет страницата на министерството.
- Поддържане на актуална информация за приложимото европейско и национално законодателство в областта на храните на интернет страницата на министерството.
- Министерство на земеделието, храните и горите стартира преговори с представители на Федерална република Германия, по възможността за изпълнение на предложен от германска страна съвместен проект с Република България за насърчаване на малки и средни предприятия (МСП), по-специално в областта на селското стопанство. Целта е да се подпомогне укрепването на конкурентоспособността на МСП от селскостопанския сектор в Република България, с ноу-хау, опит и добри практики от Германия в областта на производствените, логистични и маркетингови процеси по веригата от създаването на продукти до тяхното предлагане на пазара.
- Използване при възможност на различни инструменти за подпомагане на производители на храни, чрез директни плащания, държавни помощи и Програмата за развитие на селските райони.

- Изпращане на ежемесечни списъци с актуални данни за обекти за производство и търговия с храни от животински и неживотински произход.
- Оказване на съдействие при организиране и провеждане на обучения за малките и средни български производители.

III. 5. Българска агенция по безопасност на храните

- Поддържане и публикуване на достъпни списъци на национални и регионални български производители, с контакти за връзка.

Списъците са публикувани на интернет страницата на Българската агенция по безопасност на храните. Инициативата има за цел да улесни бизнес операторите, които осъществяват дистрибуция в обекти за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини. В списъка са събрани координатите на български производители и преработватели на основните групи храни. Всички производители и преработватели, които вече са включени в списъка имат изискуемите регистрации по Закона за храните (ЗХ), където е приложимо - по Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и Закона за защита на растенията (ЗЗР).

** Бизнес операторите, които искат да бъдат включени в списъка също трябва да имат регистрация по ЗХ и ЗВД. Желаетелите могат да изпратят координати за връзка на имейл адрес [a ropnikolova@bfsa.bg](mailto:ropnikolova@bfsa.bg). Задължително е да бъде отбелязан регистрационният номер на обекта. Необходимо е да бъдат посочени име на фирмата, телефон, електронна поща, линк към сайта си (ако разполагат с такъв) и асортимент за потребителите.*

Производителите на посевен и посадъчен материал трябва да бъдат регистрирани в Официалния регистър на професионалните оператори по чл. 6, ал. 1, т.11 от Закона за защита на растенията. Лицата, които произвеждат посевен и посадъчен материал се регистрират до 30 април на годината на започване на дейността. Вече регистрираните производители актуализират ежегодно дейността си също до 30 април. Чл. 22 от Закона за защита на растенията дава подробно описание на етапите на заявяване и документите, които трябва да бъдат представени за стартиране на процедурата по регистрация.

Допълнителна информация професионалните оператори могат да потърсят в дирекция РЗККППЗ, ЦУ на БАБХ на тел. 02/9173735 и на имейл адрес: fsk@bfsa.bg, както и в отделите по растителна защита към областните дирекции по безопасност на храните, на чиято територия ще извършват дейността си.

- Извършване на засилен тематичен официален контрол за спазване на изискванията за безопасност и качество, регламентирани в европейското и националното законодателство, включително извършване на проверки съвместно с представители на браншовите организации в областта на производството на храни.

- Оказване на съдействие при организиране и провеждане на обучения за малките и средни български производители.

IV. Специфични добри практики по отношение на основните групи храни:

IV. 1. Мляко и млечни продукти

- Българските производители предлагат мляко и млечни продукти, които са произведени:

1. от 100 % сурово мляко, добито от животни, отглеждани в животновъдни обекти, регистрирани по реда на Закона за ветеринарномедицинската дейност;

*(*при производството на кисело мляко е допустимо спазване на изискванията, заложи в утвърдената от производителя технологична документация, относно допълнителните суровини) и*

2. в предприятията от група 12, секция IX от Националния електронен регистър на Българската агенция по безопасност на храните на обектите за производство и търговия на едро и дребно с храни от животински и неживотински произход, при спазване на изискванията за производство.

Изискванията за производство се прилагат за следните продукти:

1. кисело мляко и йогурт (включително айрян и млечнокисели напитки) с изключение на плодови, ароматизирани с ядки или концентрирани млечнокисели продукти, напитки и млечни десерти;
2. заквасена сметана;
3. пастъризирано прясно мляко (ниско- и високотемпературно и УНТ) с изключение на биосертифицирано УНТ;
4. бели саламурени сирена (включително вакуум опаковани);
5. цедено мляко, катък;
6. кашкавал;
7. извара;
8. кефир.

- При предлагането на мляко и млечни продукти, произведени от 100 % сурово мляко, добито от животни, отглеждани в животновъдни обекти, регистрирани по реда на Закона за ветеринарномедицинската дейност, може да бъде поставено обозначението „100% българско мляко“.

- Съдействие от страна на веригите от магазини за консултации, осигурени от специалисти от научните среди в страната;

IV. 2. Прясно месо от птици и зайци

- Продуктовият борд за яйца, птиче и заешко месо", предлага да окаже помощ на малките и средни производители на прясно птиче и заешко месо, относно качествяване на продуктите, съхранението, етикетирането и предлагане на пазара.

IV. 3. Прясно месо от свине, едри и дребни преживни животни

- Насърчаване на организираното изкупуване, клане и доставка на дребни преживни животни от групите и организации на производители към бизнес операторите по региони.
- Стриктен контрол от страна на Българската агенция по безопасност на храните и бизнес операторите към доставчици на трупно месо от дребни преживни животни, различни от групите и организации на производители, с оглед недопускането на подвеждаща потребителите информация за произхода на предлаганото месо.
- Националната овцевъдна и козевъдна асоциация е в състояние да окаже нужното съдействие на групите и организации на производители по организацията на регионални доставки.

IV. 4. Яйца

- Продуктовият борд за яйца, птиче и заешко месо", предлага да окаже помощ на малките и средни производители на яйца, относно качествяване на продуктите, съхранението, етикетирането и предлагане на пазара.

IV. 5. Пресни сезонни плодове и зеленчуци

➤ **Добри практики, прилагани съвместно от страна на българските производители и бизнес операторите, които осъществяват дистрибуция в обекти за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини:**

- Изготвяне на продуктови производствени календари с последващ ясен ангажимент за партниране и изкупуване на произведената продукция.
- Оказване на съдействие и помощ по време на производствения процес - сътрудничество с различни институции и лицензирани компании и агрономи, които да предоставят помощ по време на целия процес по отглеждането.
- Оказване на съдействие за консултации със специалисти в областта, за правилен подход и избор на семена и сортове, най-добри периоди за сеитба, провеждане на анализи на поливната вода и почвата.

- Посещения на място за обсъждане на силните и слабите страни в производството, като се коментират задължителни изисквания за производство, констатиране на пропуските и препоръки за отстраняването им.
- Изготвяне на продуктови профили, които задават ясно и недвусмислено очакванията за качество и вид на всеки един артикул.
- Проследяване на производствения процес – приложени агромероприятия, анализ и проверка на попълнени агро дневници, спазване на изискванията за добри земеделски практики.
- Осигуряване на консултация и насоки относно управлението на културите и вредителите, осигуряване на безопасност на продукцията, защита на околната среда от замърсители и гарантиране на безопасни и здравословни условия на труд за селскостопанските работници.
- Провеждане на анализи за пестициди и качество на поливната вода.
- Осигуряване на подходящи транспортни опаковки, осигуряващи директно придвижване на продуктите от полето до магазините без допълнителни преработки, прехвърляния, докосвания и наранявания.

➤ **Добри практики, прилагани само от страна на бизнес операторите, които осъществяват дистрибуция в обекти за търговия на дребно на храни, вкл. вериги от магазини:**

- Обособяване трайно на търговска площ, която е в рамките на отдела и във всички магазини е разположена на място с висок трафик на клиенти.
- Съобразявайки се със стокооборота, продукцията се излага масово на палетни зони пред отдела.
- В производствен сезон, регионалните производители имат постоянно присъствие в търговската площ на отдела, съобразени с изискванията за съхранение и предлагане да дадената продукция.
- Организиране на събитие (фестивал, празник и др.) с осигуряване на щандове, на които имат производителите имат възможност да продават своята продукция. Осигуряване на водещи ресторанти, които изготвят меню със съответните продукти.